

Висновки. Підсумовуючи, варто виокремити такі чинники, що стримують інноваційний розвиток: недостатня фінансова підтримка держави; нестача власних коштів; відсутність фінансових коштів у замовника; низький платоспроможний попит на нову продукцію; великі витрати на нововведення; високий економічний ризик; тривалий термін окупності нововведень; відсутність попиту на продукцію; нестача кваліфікованого персоналу; нестача інформації про нові технології; брак інформації про ринки збуту; неприйнятливості підприємства до нововведень; нестача можливостей для кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями; недосконалість законодавчої бази тощо [5].

З-поміж усіх варто виділити проблему нестачі коштів. Для її подолання необхідно запровадити пільгове оподаткування для інноваційно активних підприємств, надавати їм фінансову допомогу на державному та місцевому рівнях, розробити систему пільгового кредитування, здійснити заходи щодо залучення іноземних коштів, які б потенційно покрили велику частку витрат на інновації. Для залучення коштів з-за кордону необхідно:

- удосконалити законодавство, зокрема щодо інтелектуальної власності та прав іноземних інвесторів в Україні;
- адаптувати світову практику залучення коштів до вітчизняних реалій;
- удосконалити інституційний базис;
- створити інформаційну базу, яка включатиме макроекономічні, соціальні показники, показники інноваційної сфери, стану інфраструктури та ін.;
- стабілізувати політичне становище в країні тощо.

Крім цих заходів, варто також посилювати стимул до інноваційної діяльності, створити кооперацію наукових організацій та підприємств.

Література

1. **Головне** управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.stat.lviv.ua>.
2. **Грицай О.** Аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств Львівщини. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/19_7/150_Grycaj_19_7.pdf.
3. **Гвоздю С.** Аналіз витрат і результатів інноваційної діяльності на прикладі підприємств Львівської області. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnul/Ekonomika/2010_683/36.pdf.
4. **Про інноваційну діяльність:** ЗУ від 18 вересня 2002 р. // Урядовий кур'єр. – 2002. – № 143. – С. 3-4.
5. **Ахромкін Е.** Інноваційний розвиток регіонів як чинник конкурентоспроможності економіки України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2010_11_2/Ahromin.pdf.

Энверов Р.Р., Стегура О.О. Тенденции инновационной деятельности во Львовской области

Исследованы тенденции в процессе инновационной деятельности во Львовской области с целью выявления проблем, которые препятствуют развитию сферы инноваций. Проведен анализ тенденций инновационно-инвестиционного процесса Львовской области за последние несколько лет, определены основные проблемы, которые его задерживают и предложены способы их решения.

Ключевые слова: инновационная деятельность, инвестиции, финансирование.

Enverov R.R., Stegura O.O. Tendencies in Innovation Activity in Lviv region

Innovative activity presently plays very much key role for maintenance of competitiveness of the enterprise, area, and the country as a whole. Progress of innovatively-active enterprises occurs much more quickly than the others, and brings much more profits. Economy growth of the whole country depend on their activity, a social condition of region, etc. But innovative process requires investments which does not suffice not only in the Lvov area but also in all Ukraine. In this article the analysis of tendencies of innovatively-investment process of the Lvov area for the last some years is made, certain major problems were found, and ways of their decision were offered.

Keywords: innovative activity, investment, financing.

УДК 336.77:332.834 Асист. М.Б. Жінко¹; доц. Ф.М. Турко², канд. екон. наук

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ

Розглянуто питання щодо впливу різних інститутів (організацій, установ) на сферу іпотечного кредитування житлової нерухомості. З'ясовано сутність інституційного середовища житлової нерухомості та основні переваги інституціоналізації іпотечного ринку.

Ключові слова: іпотечне кредитування, інститути, житлова нерухомість, інституційне середовище, іпотечний ринок, інституціоналізація іпотечного ринку.

Вступ. Розвиток ринкових відносин у національній економіці зумовив потребу у формуванні ринку іпотечного кредитування, і цим самим спонукав до створення відповідних інститутів (організацій і установ), які сприяли розвитку як ринку нерухомості, так і ринку іпотечних кредитів.

Іпотечне кредитування є досить поширеним у країнах із ринковою економікою та ефективним механізмом, здатним інтегрувати ринки нерухомості, фінансових послуг, фондовий ринок та низку суміжних ринків, трансформувати заощадження населення та вільні кошти юридичних осіб у інвестиційні ресурси, активізувати споживчий попит, сприяти розвитку ринку пропозиції, забезпечувати надійність та ліквідність інвестиційних вкладень у реальний сектор вітчизняної економіки, сприяти вирішенню низки актуальних соціально-економічних проблем суспільства, стійкому економічному зростанню та поліпшенню умов життя і добробуту населення.

У розвинених країнах, як свідчить міжнародний досвід, іпотечне кредитування розвивалось протягом XIX-XX ст. В Україні лише з отриманням незалежності іпотечні інститути почали формуватись заново у досить складних як нормативно-правових, так і економічних та політичних умовах. На сьогодні потенціал іпотечного кредитування в Україні використовується ще досить слабо і доволі низькими темпами. Звичайно, існують у цьому сегменті об'єктивні причини, а саме – потреба у довготермінових кредитах під низькі відсотки, хоча банківська практика свідчить, що іпотечне кредитування є одним із найбільш надійних видів кредитування.

¹ Львівський інститут банківської справи УБС НБУ (м. Київ);

² Навчально-науково-виробничий комплекс "Академія технологій та бізнесу"

Короткий огляд розглянутої проблеми. Особливості розвитку ринку нерухомості, іпотеки та іпотечного кредитування досліджували вчені-економісти та науковці багатьох країн: США, Німеччини, Великобританії, Франції, Австрії, Італії, Іспанії та ін. Серед учених цих країн необхідно відзначити Ф.С. Мишкіна, С.П. Роуза, ДЖ.Ф. Сінкі, М. Левина, Л. Міхаеля, Р. Страйка, Р. Равіса та ін. Вирішенням низки проблем іпотечного кредитування займалися і займаються вчені СНД та вітчизняні вчені: В. Кудрявцев, О. Кудрявцева, Г. Панова, Г. Циліна, О. Лаврушин, О. Барановський, П. Гайдуцький, П. Геєць, О. Кіреєв, О. Євтух, В. Кравченко, С. Кручок, К. Паливода, О. Терещенко та ін.

Важливо відзначити, що багато питань у сфері іпотечного кредитування на сьогодні вирішено, проте існує ціла низка теоретичних та практичних проблем, які потребують істотного дослідження. Недостатність досліджень сфери іпотечного кредитування житлової нерухомості, особливо її банківського кредитування, зумовлює актуальність визначеної проблеми і вимагає особливих досліджень як у сфері методології, так і у сфері формування відповідних інститутів, які сприяли б розвитку ринку нерухомості та забезпечували б необхідне фінансування.

Метою дослідження є виклад інституційних засад іпотечного кредитування житлової нерухомості в умовах подальшого розвитку національної економіки та поліпшення соціально-економічних умов суспільства.

Виклад основного матеріалу. Одним з основних завдань державної політики у сфері іпотечного кредитування житлової нерухомості є послідовне створення інституційного середовища, сприятливого для розвитку національних банківських установ та будівельних компаній, їх взаємодії із потенційними клієнтами – громадянами, які потребують житла або ж покращення житлових умов.

Іпотечне кредитування, що лежить в основі розвитку ринку житлової нерухомості, за своєю суттю є багатограним утворенням, якому, окрім значної кількості елементів, притаманні складні зв'язки між відповідними компонентами. Одним із ключових чинників підвищення ефективності іпотечного кредитування як основи розвитку ринку житлової нерухомості, як ми зазначали, є необхідність формування дієвих інститутів та інституцій, в існуванні та діяльності яких вбачають можливості вирішення низки як економічних, так і соціальних проблем в українському суспільстві. Задля цілеспрямованості зазначеної проблеми необхідним є з'ясування та усвідомлення ролі та місця іпотечного ринку в національній господарюючій та економічній системі, ідентифікація функціональних зв'язків іпотечного ринку іншими елементами господарської системи, з'ясування чинників, що впливають на зміни у системі розвитку житлової нерухомості та її активності. Очевидно, що достовірність та відповідність такого дослідження певним економічним умовам можливі лише за умови чіткого розуміння та окреслення інституційних засад іпотечного кредитування житлової нерухомості, особливо в умовах післякризових явищ.

У контексті зазначеного питання інституційних засад іпотечного кредитування, на наш погляд, необхідно розглядати дві категорії у сфері інсти-

туціоналізму як економічного вчення, що базується на вивченні взаємовідносин людей, інститутів управління, регулювання та права, а також суспільства загалом. Перша категорія – "інституція", друга – "інститут". У вживанні термінів "інституція" (лат. *institutio*, франц., нім., англ. *institution*) та "інститут" (лат. *institutum*, франц., нім., англ. *institute*) проявляється не тільки лінгвістична відмінність, але й змістовна суть [3, с. 20].

Так інституцію розглядають деякі вчені у сенсі звичаїв, звичок, неформальних настанов, а інститут – у сенсі формалізованого втілення та офіційного закріплення інституцій [3, 7, 9]. Інші вчені під терміном "інституція" розуміють будь-яке стійке об'єднання людей для досягнення цілком і реально вираженої певної мети – держава, сім'я, партія, церква, профспілка тощо, а "інститут" – установа, заклад – сукупність норм права, що охоплюють певне коло суспільних установ: навчальні заклади, науково-дослідні установи, банківські установи, будівельні організації тощо [3, с. 20; 4, с. 296].

Проаналізувавши низку наукових публікацій як вітчизняних, так і зарубіжних учених: Т. Гайдая, Д. Фролова, С. Сорокіної, О. Ішакова, В. Тарасевича, В. Гамільтона та інших, у яких розглядається підхід щодо трактування терміна "інституція", можемо зробити висновок, що у сфері іпотечного кредитування "інституція" – це правила гри, тобто механізм, дія, процес тощо, який обумовлений правилами, законами, інструкціями іпотечного кредитування, а інститут – це установи, заклади, організації тощо, які є відповідними важелями впливу на розвиток іпотечного кредитування.

Деякі автори літературних джерел, які стосуються інституційної структури іпотечного ринку стверджують, що вона розвивалась незалежно від інших структур моделей, тобто самостійно в межах кожної країни під впливом конкретного соціально-економічного середовища та економічної політики держави. Проте внаслідок наших досліджень і того аспекту, що іпотечне кредитування розвивалось як наслідок системи кредитування загалом, а також висновків російських учених Є. Черних [8] та О. Старкова [6], можемо стверджувати, що інституційна організація іпотечного ринку була запозичена і лише згодом почала розвиватись самостійно.

Обґрунтування такого твердження базується ще й на тому, що інституційна структура іпотечного ринку має низку спільних рис різних напрямів кредитування та вирішує майже однакові проблеми щодо кредитування різних сфер національної економіки. А тому із зазначеного можна виокремити такі аспекти інституційного розвитку іпотечного ринку, а саме:

- становлення інституційного розвитку іпотечного кредитування відбувається в неоднакових умовах у різних країнах шляхом становлення різних інституційних структур;
- у випадку запровадження інституційних структур однієї країни іншою існує ідентичність запозичених інституцій у однієї країни іншою з огляду на визначальні норми та принципи дії тощо;
- у випадку "прищеплення" інституційних структур попереднього інституційного розвитку однієї країни, порівняно з іншою, такі структури є різними, то відбір найбільш ефективних інституцій здійснює країна, яка має великий досвід створення таких інституцій [1, с. 214].

Отже, якщо самостійний інституційний розвиток двох країн приводить до виникнення відмінних інституційних структур іпотечного ринку, то їх ідентичність є наслідком запровадження інституцій однієї країни іншою, яка має менший досвід у плані іпотечного кредитування. Першими країнами, які набули досвіду створення інституційних структур іпотечного ринку, стали Англія, де виник ощадно-позичковий інститут наприкінці XVIII ст. та Німеччина, де було створено інститут іпотечного банку. У перспективі досвід Англії та Німеччини запозичили інші країни.

Отже, у загальному розумінні інститути – це сукупність сформованих формальних та неформальних правил, які встановлюють межі діяльності економічних суб'єктів. Інститути формують досить складну структуру інституційного забезпечення, яка визначає потенційний набір як тактичних питань, так і стратегічних механізмів взаємовідносин економічних суб'єктів – вітчизняних та іноземних фінансових установ, будівельних компаній, а також інфраструктурних одиниць за участі у системі інвестиційного кредитування житлової нерухомості. Потреба вдосконалення інституційного забезпечення сфери іпотечного кредитування пояснюється необхідністю чіткої та ефективної реалізації державних програм забезпечення українських громадян житлом [5, с. 71].

Варто зазначити, що створення інвестиційно-будівельних комплексів та фінансово-промислових груп істотно підвищує ефективність іпотечного кредитування та сприяє скороченню термінів будівництва, оскільки між фінансовими та виробничими підрозділами вказаних інститутів складаються особливі взаємовідносини, які зазвичай не властиві для економіки загалом. Специфіка таких відносин полягає у тому, що на них не поширюються загальні закони трансформаційної економіки, які безпосередньо проявляються у тому, що кредити для реального сектору економіки є дорожчими, ніж рентабельність виробництва у будівельному секторі.

Ще одним негативним моментом є те, що національна банківська система не досить повно фінансує реальний сектор, на відміну від країн із розвинутою економікою. Окрім цього, вітчизняні банківські установи основну частину кредитів надають на короткотерміновий період, а банки з іноземним капіталом не ризикують надавати довготермінові кредити на будівництво житла, і так само обмежуються короткотерміновими, а також сприяють відтоку ресурсів із реального сектору економіки.

Практика показує, що прийняття державою відповідних нормативних та законодавчих актів (формальних правил) у сфері іпотечного кредитування, де наявні зазначені чинники і здійснення контролю над їх виконанням знижують витрати як на будівництво житла, так і на сфері іпотечного кредитування, стимулюють взаємодію забудовників, банківських установ та населення, сприяють запровадженню ефективних механізмів щодо поживлення ринку іпотечного кредитування. Нормативно-правове забезпечення у процесах іпотечного кредитування істотно впливає на розвиток ринку нерухомості, а особливо житлової нерухомості, на яку є постійний попит і тому повинен ефективно і нестримно розвиватись ринок такої пропозиції.

Одним із поширених в Україні напрямів інституціоналізації іпотечного ринку житлової нерухомості є створення таких інститутів, як інвестиційно-будівельних компаній. Прикладом класичної інвестиційної компанії є ЖК "Київміськбуд", яка була створена наприкінці XX ст. Житлова компанія "Київміськбуд" поєднує у собі як дієвий та ефективний механізм залучення фінансових ресурсів, так і ефективний механізм їх інвестування та фінансування будівельно-монтажних робіт, а також з метою здешевлення вартості розвитку інфраструктури, тобто виготовлення будівельних матеріалів, забезпечення транспортно-підйомними засобами тощо. Окрім цього, ще одним із напрямів інституціоналізації іпотечного ринку житлової нерухомості є також створення фінансово-промислових груп, які ефективно функціонують у сфері житлового будівництва і забезпечують розвиток вітчизняного будівельного комплексу [2, с. 80].

Розвиток вітчизняних інвестиційно-будівельних компаній та фінансово-промислових груп у сфері житлового будівництва дасть змогу вирішити низку важливих питань у галузі іпотечного кредитування масового будівництва житла, які пов'язані з особливим перехідним етапом соціально-економічного розвитку України (рис. 1).

Рис. 1. Основні переваги інституціоналізації іпотечного ринку житлової нерухомості у формі ІБК та ФПГ [2, с. 80, 81]

Як відомо, істотні обсяги кредитних ресурсів вітчизняними банківськими установами спрямовуються на споживче кредитування та надання кредитів для поповнення обігових коштів, отже – це короткотермінові кредити. На вказані особливості трансформаційної економіки, у якій фінансові інститути є нерозвиненими і постає необхідність створення фінансово-промислових груп та інвестиційно-будівельних компаній, в сучасних умовах звертають пильну увагу провідні вчені та економісти переважної більшості країн. Проведений аналіз та наведені пропозиції дають змогу запропонувати системну модель щодо вдосконалення інституційного середовища житлової нерухомості (рис. 2).

Розглядаючи наведене на рис. 2, можемо стверджувати, що реалізація пріоритетних напрямів у сфері житлового будівництва та його іпотечного кредитування неможлива без комплексної перебудови інституціонального середовища та вдосконалення інституційної структури іпотечного кредитування житлової нерухомості. Тобто необхідно сформулювати належним чином ви-

важену та дієву інституційну структуру (рис. 3), що надасть змогу перетворенням, які стосуються іпотечного комплексу, влитись у магістральний напрям ринкової трансформації всієї економічної системи та всього господарського комплексу країни.

Рис. 2. Системна модель інституційного середовища житлової нерухомості (власна розробка)

Успішний та принципово новий розвиток іпотечного ринку житла в Україні буде неможливий без запровадження та прискореного розвитку інституційних інвесторів, які повинні стати важливими постачальниками фінансових ресурсів на згаданий ринок. Насамперед йдеться про запровадження та економічну і соціальну, а також політичну й організаційну підтримку недержавних та небанківських структур: фондів, компаній тощо. Їх роль у сфері іпотечного кредитування є досить важливою, особливо у сфері іпотечного кредитування житлового будівництва. Необхідно зазначити, що у цьому питанні створення вказаних фінансових структур, які забезпечували б фінансовими ресурсами будівництво житла, Україна істотно відстає від інших країн на пострадянському просторі. Сьогодні принципово важливим питанням є вибір відповідних зазначених фондів, та створення надійної системи щодо управління ними, яка забезпечувала б мінімізацію можливих ринків витрат активів цих фондів та забезпечить їх зростання.

У теперішніх умовах розвитку національної економіки потребують істотного зростання ролі таких інститутів, як фонди взаємного інвестування, страхові компанії, кредитні спілки, інвестиційні компанії, які повинні стати надзвичайно важливими інвесторами іпотечного ринку житла. Необхідно зазначити, що діяльність кредитних спілок на ринку іпотечного кредитування може бути істотно активізована за умови створення дієвої правової бази щодо розширення кооперативного житлового будівництва з використанням іпотечного кредитування.

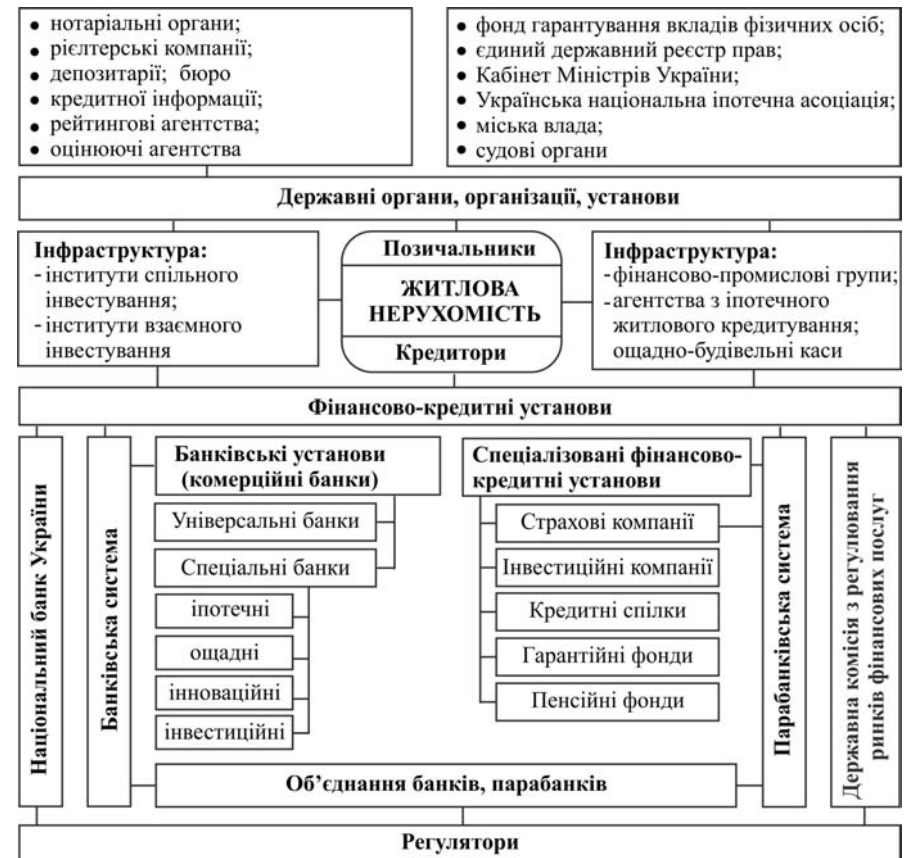

Рис. 3. Інституційна структура іпотечного кредитування житлової нерухомості (власна розробка)

У сучасних умовах існує потреба у становленні й інших фінансово-кредитних інститутів іпотечного ринку житла. Але на наше переконання, на сьогодні передусім увагу необхідно зосередити на вирішенні таких питань, як створення високорозвиненої та дієвої інституційної структури ринку іпотечного кредитування житлової нерухомості. Важливо зазначити, що до системи органів, які здійснюють регулювання на іпотечному ринку житла, належать законодавчі органи влади, органи виконавчої влади як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні.

Особлива роль має належати спеціальним банківським установам та кредитним агентствам у сфері іпотечного кредитування. В Україні до органів, що здійснюють регулювання у сфері іпотечного кредитування, належить Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання фінансових ринків, Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна податкова адміністрація України та інші органи

державного регулювання, Фонд державного майна, Державний комітет України з питань будівництва та архітектури. Як ми зазначали, регулятивні функції на іпотечному ринку житлової нерухомості виконують також органи місцевого самоврядування (рис. 3).

Висновки. Запропонована нами інституційна структура розвитку іпотечного кредитування житлової нерухомості повинна стати дієвим механізмом щодо інтенсивного розвитку житлового будівництва та його кредитування.

Література

1. **Базилевич В.Д.** Іпотечний ринок / В.Д. Базилевич, Н.П. Погорельцева. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 717 с.
2. **Іпотечне** кредитування : навч. посібн. / за ред. О.С. Любуна, О.І. Кіреєва, М.П. Денисенка. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 392 с.
3. **Климко Г.Н.** Основи економічної теорії: політекономічний аспект : підручник / Г.Н. Климко, В.П. Несторенко, Л.О. Канищенко та ін. / за ред. Г.Н. Климка, В.П. Несторенка. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Вища шк." – Знання, 1997. – 743 с.
4. **Козлов С.** Історія і еволюція застави нерухомості як передумови українського іпотечного ринку / С. Козлов // Юридична газета. – 2005. – № 15 (51). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/1706/>.
5. **Мельник Ю.** Інституційне забезпечення участі України у процесах транснаціоналізації міжнародного ринку послуг / Ю. Мельник // Вісник Тернопільського національного економічного університету : зб. наук.-техн. праць. – Тернопіль : Вид-во ТНЕУ. – 2009. – № 2. – С. 71-83.
6. **Старинский В.Н.** Экономика недвижимости / В.Н. Старинский, Л.Н. Асаул, Т.Л. Кускова / под. ред. Г.А. Краюхина. – СПб., 1999. – 186 с.
7. **Финансово-кредитный** словарь. – В 3-х т. – Т. 1 / гл. ред. В.Ф. Гарбузов. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 1984.
8. **Харрисон Г.С.** Оценка недвижимости : учебн. пособ. : пер. с англ. / Г.С. Харрисон. – М. : РИО Мособлупролизграфиздата, 1994 (Цит. по кн. Основы бизнеса на рынке недвижимости / Сост. С.Н. Максимов. – СПб., 1997. – С. 3).
9. **Hamilton W.** Institution / W. Hamilton // Encyclopedia of the Social Sciences. – 1932. – Vol. 73, № 4. – P. 560-595.

Жинко М.Б., Турко Ф.М. Институционные основы ипотечного кредитования жилой недвижимости

Рассмотрен вопрос о влиянии различного рода институтов (организаций, учреждений) на сферу ипотечного кредитования жилой недвижимости. Раскрыта сущность институциональной среды жилой недвижимости и основные преимущества институционализации ипотечного рынка.

Ключевые слова: ипотечное кредитование, институты, жилищная недвижимость, институциональная среда, ипотечный рынок, институционализация ипотечного рынка.

Zhinko M.D., Turko F.M. Institutional framework housing estate mortgage loans

The question on the impact of various institutions (organizations, institutions) to the field of mortgage lending for residential properties. The essence of the institutional environment of residential property and the main advantages of the institutionalization of the mortgage market.

Keywords: mortgage lending institutions, residential real estate, institutional environment, the mortgage market, the institutionalization of the mortgage market.

УДК 658.17;338.512+658.0

Доц. Я.Д. Качмарик, канд. екон. наук;
магістрант О.О. Цибик – Львівська КА

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто комплексну методику мотиваційного механізму управління витратами підприємства. Також висвітлено ефективну систему управління витратами щодо мотивації праці та її механізму, що дасть змогу досягти економії ресурсів. Запропоновано показники, на основі яких визначається ефективність чи неефективність дії існуючих мотиваційних механізмів на підприємстві.

Постановка проблеми. У сучасних умовах економічного спаду особливої актуальності набуває мотивація персоналу підприємства. Кризова ситуація загрожує компанії не лише фінансовими проблемами й втратою своїх позицій на ринку, але й втратою кваліфікованих кадрів, без яких подолати кризу неможливо. Питання, пов'язані з розглядом витрат, займають значне місце в економічній теорії, оскільки кожне підприємство передбачає пошук найефективніших підходів для управління своєю діяльністю. Величина витрат істотно впливає на формування фінансових результатів підприємства [4]. З одного боку, спостерігається їх вплив на ринкову вартість підприємства, а з іншого – на загальну ефективність його діяльності. Тому виникає об'єктивна необхідність обґрунтування підходів до прийняття ефективних управлінських рішень, цільового використання капіталу, визначення нових інструментів управління, а також запровадження на підприємствах такої ефективної системи управління витратами, яка дасть змогу досягти економії ресурсів та забезпечити стабільну прибутковість у довготерміновому періоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес управління витратами, їх аналіз, пошук шляхів зниження і оптимізації останнім часом є предметом уваги багатьох фахівців. Основні проблеми управління витратами висвітлені у наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених-економістів: І.Є. Давидович, І.О. Бланка, І.Ю. Бондаря, Ф.Ф. Бутинця, Р. Вандер Вила, С.Ф. Голова, К. Друрі, В.С. Леня, І.А. Маркіної, І.Ф. Мухаря, Л.В. Нападівської, Л.О. Омелянович, В. Палія, В.І. Пахомова, Г.І. Пашигорева, Ю.С. Погорелова, Дж.Г. Сигела, Ю.С. Цал-Цалко, М.Г. Чумаченка, Дж.К. Шима, К.П. Янковського. Проте дослідження впливу мотиваційного механізму на величину витрат майже немає. Однак проблема з вдосконалення системи мотивації та підвищення задоволеності своєю працею робітників підприємства з залученням гнучкого стимулятивного механізму є однією із важливих в управлінні витратами підприємств.

Мета дослідження полягає у розробленні наукових і методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління витратами підприємства шляхом удосконалення механізму мотивації робітників.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка діяльність, передусім виробнича, потребує витрат ресурсів. Від рівня операційних витрат істотно залежать ефективність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність [2]. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат на підприємстві щодо їхніх видів, місць виникнення, носіїв за